

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมา

ในปัจจุบันโลกได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวัตถุและทางด้านวิชาการ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์และผู้ที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาต่างๆ ต่างก็ได้ศึกษาหาข้อเท็จจริงและความเปลี่ยนแปลงกันอยู่เสมอ จึงเป็นส่วนทำให้เทคโนโลยีและความนึกคิดได้พัฒนามากขึ้น การติดตามความเคลื่อนไหวและความก้าวหน้าต่างๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชีวิตของคนเราในยุคปัจจุบันมาก ซึ่งวิธีการที่จะติดตามเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวต่างๆ นั้นมีอยู่หลายวิธีด้วยกันสำหรับวิธีที่ใช้ได้ดีโดยทั่วไปก็คือ "การอ่านหนังสือ" (ชูลี อินมัน 2533 : 2)

ระวีวรรณ อินทรประพันธ์ (2536) ได้สรุปความหมายของการอ่านว่า " การอ่านเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมายของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ออกมาในรูปของการคิดและความเข้าใจซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบ แล้วสามารถนำความคิดเหล่านั้นไปใช้ได้ถูกต้องและเกิดประโยชน์กับผู้อ่านต่อไป "

การอ่านเปรียบเสมือนกุญแจไขหาความรู้ที่มีอยู่มากมายในโลก และถ้าได้นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาให้แก่สังคมแล้ว บุคคลเหล่านี้ก็เป็นพลเมืองดีของสังคม สังคมใดมีบุคคลที่มีประสิทธิภาพในการอ่านอยู่มาก สังคมนั้นก็ย่อมเจริญพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน : 2523) แต่จากผลการวิจัยของประเทศญี่ปุ่นพบว่า ประชากรไทยที่สนใจอ่านหนังสือมีอัตราเฉลี่ยในการอ่าน 24 กิโลกรัมต่อคนต่อปี มาเลเซีย 54 กิโลกรัมต่อคนต่อปี สิงคโปร์ 145 กิโลกรัมต่อคนต่อปี และญี่ปุ่น 300 กิโลกรัมต่อคนต่อปี (จากหนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับวันที่ 14 กรกฎาคม 2536) และจากองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้กล่าวว่า พลเมืองไทย 50 ล้านคน เฉลี่ยแล้วอ่านหนังสือ

คนละ 5 หน้ากระดาษต่อปี (ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ 2536 : 34) ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวจะเห็นได้ว่าประชากรไทยยังให้ความสนใจต่อการอ่านหนังสือน้อยมาก

โดยเหตุที่การอ่านมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตและความเป็นอยู่ในปัจจุบัน การพัฒนาทักษะการอ่านให้แก่สมาชิกของสังคมจึงเป็นสิ่งจำเป็น (ฮิลเดรธ 1958 อ้างถึงใน ประเทิน มหาพันธ์ : 2530) การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในวิชาใดระดับใด การอ่านจัดว่ามีบทบาทอย่างสำคัญในการเรียนทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะเหตุว่าการจดบันทึกวิทยากรต่างๆ ส่วนใหญ่นิยมบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การแสวงหาความรู้ต่างๆ แม้จะเป็นการเรียนรู้จากครูโดยตรงก็จำเป็นต้องใช้วิธีการเรียนรู้โดยการอ่านเป็นส่วนสำคัญ (ประเทิน มหาพันธ์ : 2530) ซึ่งปัจจุบันสื่อในการศึกษาค้นคว้าไม่ได้จำกัดอยู่ในรูปของหนังสือเท่านั้น มีอยู่ในรูปของวัสดุย่อยส่วน เทปคาสเซ็ท แผ่นเสียง แผ่นซีดี แผ่นดิสเก็ต ซึ่งต้องมีอุปกรณ์ใช้กับสื่อเหล่านั้น เช่นเครื่องอ่านไมโครฟิล์ม เครื่องเล่นเทป เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องเล่นเทปบันทึกภาพ โทรทัศน์ เครื่องเล่นซีดี และเครื่องคอมพิวเตอร์ (น้ำทิพย์ วิภาวิน : 2536)

เมื่อคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารในระบบเครือข่าย การเชื่อมโยงข้อมูลระยะไกล หรือแม้กระทั่งการบริการสืบค้นสารสนเทศของห้องสมุดซึ่งเป็นแหล่งความรู้ทางการศึกษาค้นคว้า ก็ได้มีการนำเสนอผ่านจอภาพของคอมพิวเตอร์แล้ว ซึ่งต่อไปในอนาคตจึงมีความเป็นไปได้อย่างยิ่งที่การนำเสนอสารสนเทศต่างๆ จะปรากฏในจอภาพของคอมพิวเตอร์เป็นหลัก การเรียนรู้ซึ่งจะมีต่อไปจากนี้จึงหนีไม่พ้นการอ่านข้อความจากจอภาพอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้

Brett Sutton (1994) ได้กล่าวถึงการอ่านข้อความจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่า “ การเข้ามาของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการถ่ายทอดเรื่องราวข้อเท็จจริงต่างๆ จะเห็นได้ชัดเจนมากขึ้นในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็ สารานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ งานทางด้านสถิติข้อมูลต่างๆ บรรณานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ คู่มือทางเทคนิค หรืออะไรก็ตามที่เป็นสิ่งพิมพ์ที่สามารถจะประยุกต์หรือพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งนั่นก็ไม่ใช่การปรับปรุงหรือยกเลิกอะไรก็ตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่เป็นสิ่งที่เข้ามาช่วยให้ดีขึ้นสิ่งหนึ่ง การนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยีทางด้านอิเล็กทรอนิกส์อาจจะมีความชัดเจนน้อยกว่าสิ่งพิมพ์ แต่อย่างไรก็ตามการสื่อสารข้อความต่างๆ ของมนุษย์นั้นก็จะถูกแปลความหมายโดยใช้

ประสบการณ์เดิมในการอ่านเข้ามาช่วยซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะจะช่วยให้เข้าถึงสารที่ต้องการจะถ่ายทอดได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมักจะมีคำถามตามมาว่า แล้วความเหมาะสมของการจัดสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์หรือกระบวนการต่างๆ นั้นอยู่ตรงไหนซึ่งก็ยังไม่ได้ข้อสรุป แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีความพยายามที่หลากหลายในปัจจุบันที่จะพัฒนาวิธีการใหม่ๆ ในการที่จะผลิตหรือใช้รูปแบบของสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ “

นอกจากรูปแบบของสิ่งพิมพ์จะเปลี่ยนไปดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในอนาคตรูปแบบของการเรียนรู้ก็จะเปลี่ยนไปด้วย เทคโนโลยีการศึกษาด้วยตนเองโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อจะเข้ามา มี บทบาทในวงการศึกษาและการฝึกอบรมต่างๆ มากขึ้น ในลักษณะของ Computer Based Training (CBT) หรือ Computer Assisted Instruction (CAI) ซึ่งเป็นระบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อโต้ตอบ (Interaction Multimedia) ผ่านทางจอภาพของคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนสามารถแสดงออกได้เต็มที่ สามารถเลือกเวลาเรียนได้เอง สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้อย่างมหาดศาล ซึ่งการเรียนการสอนจะถูก จัดสภาพให้มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ หลักสูตรการเรียนการสอนจะมีมากมายโดยถูกบรรจุลงในแผ่น CD-ROM (จากเอกสาร เรื่อง “ เทคโนโลยีการศึกษาด้วยตนเองโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อ “ ของบริษัท Datafirst Training)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การอ่านในยุควัฒนธรรมอิเล็กทรอนิกส์หรือในยุคโลกาภิวัตน์ นั้นเป็นวัฒนธรรมในเรื่องของ “ ความเร็ว “ เมื่อการอ่านหนังสือถูกถือว่าเป็นกระบวนการที่เป็นไปอย่างเร่งรีบจึงไม่ใช่กระบวนการบริโภคในยุคใหม่ ไม่ว่าจะเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ก้าวหน้าอย่างสหรัฐอเมริกาหรือประเทศที่กำลังจะเป็นนิคส์ (NICS : NEWLY INDUSTRIALIZED COUNTRIES) อย่างประเทศไทยก็ดูจะประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน นั่นคือระดับการอ่านของคนในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ดูจะลดลง (จากบทความพิเศษ มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 3 มีนาคม 2534)

การอ่านในใจอย่างรวดเร็วเพื่อจับใจความสำคัญและรายละเอียดที่จำเป็น จึงมีความจำเป็นมาก โดยทั่วไปแล้วยิ่งอ่านได้เร็วก็จะยิ่งเข้าใจดีขึ้น ด้วยเหตุผลที่ว่าคนเราอ่านในใจเพื่อจับใจความ ใจความประกอบด้วยกลุ่มของคำ เมื่ออ่านได้เร็วความตั้งใจก็จะไม่ไขว่เขวเพราะสิ่งแวดล้อมภายนอก คือสิ่งเร้าต่างๆ มีโอกาสที่จะมาทำลายสมาธิได้น้อยกว่าการอ่านช้า และผู้อ่านสามารถนำเอาคำต่างๆ มาสัมพันธ์กัน เกิดความหมายได้ดี ยิ่งอ่านช้าเท่าไรความหมายของคำ

แต่ค่าก็ยิ่งจะเลือนลางลงได้มากกว่าก่อนที่จะนำมาสัมพันธ์กัน (ไพฑูรย์ ธรรมแสง : 2529) ดังนั้น ความสำเร็จทางด้านวิชาการจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการอ่าน

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะพบว่าเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูง จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านสูง สำหรับเด็กที่ประสบความล้มเหลวในการเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยความสามารถในการอ่าน แม้เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงก็ประสบความล้มเหลวในการเรียนได้ ถ้าหากไม่มีความสามารถในการอ่าน (ประเทิน มหาพันธ์ : 2530) นักเรียนที่ประสบความล้มเหลวในการอ่านมักจะเป็นเหตุให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการอ่าน เป็นเหตุให้ประสบความล้มเหลวด้านการเรียนไปด้วย (วิฑูรย์ รองศรีแย้ม : 2534)

บงกชรัตน์ วรรณวงษ์สอน (2536) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบการเรียนของผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงและต่ำ โดยจากการศึกษาพบว่าผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง และความสามารถในการอ่านต่ำมีคะแนนความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงจะมีความสามารถในการจับใจความสำคัญ และรายละเอียดของเรื่องได้ดี รวมทั้งสามารถแปลความ ตีความ และสรุปความคิดของเรื่องได้ดีกว่าผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ

จากที่กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ระดับผลสัมฤทธิ์หรือความสามารถทางการอ่านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ ยืนยงค์ (2529) ซึ่งทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยสรุปว่า ประสิทธิภาพทางการอ่านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.5127

นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำก็จะมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา ประเทิน มหาพันธ์ (2530 : 15) กล่าวว่า เมื่อเด็กประสบความล้มเหลวในการอ่านเด็กจะไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อน เด็กจะรู้สึกหม่นหมอง วิตกกังวล เกิดความขัดแย้งในจิตใจ เด็กก็จะแสดงอาการตอบโต้ แสดงพฤติกรรมที่ตรงกันข้าม

กับสิ่งที่ผู้อื่นต้องการให้กระทำ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพการอ่านให้กับนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ

ศรีนวล บุญวัฒน์ (2521 : 8) กล่าวว่า “นักอ่านที่ดีจะต้องอ่านได้อย่างรวดเร็วและเข้าใจด้วย การสร้างทักษะให้อ่านได้อย่างรวดเร็วอย่างเดียวไม่พอเมื่ออ่านแล้วต้องให้รู้เรื่องเข้าใจชัดเจน สมศักดิ์ สินธุระเวชกุล (2528 : 23) ให้ความเห็นว่า การอ่านเร็วนั้นไม่ได้หมายถึงการอ่านโดยไม่คำนึงถึงความเข้าใจ เพราะจะเป็นการไร้ความหมายอย่างสิ้นเชิงถ้ากล่าวถึงอัตราเร็วโดยไม่คำนึงถึงความเข้าใจ เพราะทั้ง 2 ทักษะมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก (ระวีวรรณ อินทประพันธ์ : 2536)

คนที่อ่านหนังสือเก่งย่อมสามารถอ่านได้อย่างรวดเร็ว และจับใจความจากเรื่องที่อ่านได้แม่นยำนอกจากนั้นคนที่อ่านหนังสือเก่งยังรู้จักเลือกใช้วิธีอ่านได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการของตนด้วย (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิชาการ : 2514) ซึ่งจากที่กล่าวมา ระวีวรรณ อินทประพันธ์ (2536) สรุปไว้ว่า การอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ อัตราเร็วในการอ่านและความเข้าใจในการอ่าน นักอ่านที่ดีจึงควรฝึกอ่านโดยคำนึงถึงอัตราเร็วและความเข้าใจในการอ่านควบคู่กันไปด้วย จึงจะสามารถทำให้สมรรถภาพในการอ่านสูงขึ้น

เกี่ยวกับอัตราเร็วในการอ่านและความเข้าใจในการอ่าน สมปอง ขวัญคำ (2529) ได้ทำการศึกษาอัตราเร็วในการอ่านและความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเร็วในการอ่าน ความเข้าใจในการอ่าน และสัมฤทธิ์ผลในการอ่านวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่าสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับอัตราเร็วในการอ่านและความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญ

สาเหตุหรือองค์ประกอบที่ทำให้ประสบความล้มเหลวทางการอ่านหรืออ่านได้ช้านั้น นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้กล่าวถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1. เกิดจากการที่ผู้อ่านชอบอ่านทีละคำ ทำให้ข้อความไม่ต่อเนื่องกันและอ่านได้ช้า ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือประเภทใดก็ตาม (จวีลักษ์ณ์ บุญยกาญจน 2525 : 68-69, ปรียา หิรัญประดิษฐ์ 2527: 223-226, อุทัย ภิรมย์ริน 2534 : 44-45)

2. เกิดจากการที่ผู้อ่าน อ่านซ้ำข้อความเดิมกลับไปกลับมาจนติดเป็นนิสัย และเมื่ออ่านไปก็รู้สึกว่่าข้อความที่ตนอ่านไม่สัมพันธ์กัน จึงต้องย้อนกลับไปอ่านใหม่ ทำให้อ่านได้ช้า (อัมพร สุขเกษม 2520 : 14-16, จวีลักษ์ณ์ บุญยกาญจน 2525 : 68-69, อุทัย ภิรมย์ริน 2534 : 44-45)

3. เกิดจากการขาดสมาธิและความตั้งใจในการอ่านของผู้อ่านเอง (จวีลักษ์ณ์ บุญยกาญจน 2525 : 68-69, ปรียา หิรัญประดิษฐ์ 2527: 223-226, วิชัย มีชอบธรรม 2530 : 7-9, อุทัย ภิรมย์ริน 2534 : 44-45) และ

4. เกิดจากสาเหตุหรือองค์ประกอบอื่นๆ เช่น สุขภาพของผู้อ่าน สภาพแวดล้อม ความไม่เข้าใจคำศัพท์ การอ่านออกเสียง และการขีดตัวอักษรในขณะที่อ่าน เป็นต้น (ศรีนวล บุญวัฒน์ 2514 : 3, อัมพร สุขเกษม 2520 : 14-16, จวีลักษ์ณ์ บุญยกาญจน 2525 : 68-69, ปรียา หิรัญประดิษฐ์ 2527: 223-226, จัตรา บุณนาคและคณะ 2529 : 3-4 , นุปรุภา บุญทิพย์ 2532 : 86-87, อุทัย ภิรมย์ริน 2534 : 44-45)

ซึ่งจากสาเหตุหรือองค์ประกอบดังกล่าว นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้เสนอแนะวิธีการปรับปรุงการอ่านเพื่อเพิ่มอัตราเร็วในการอ่านและความเข้าใจในการอ่านที่ถูกต้องโดยสรุปได้ดังนี้

1. ฝึกอ่านเป็นกลุ่มคำ วลี หรือเป็นประโยคที่เป็นหน่วยความคิด แทนการอ่านทีละคำ (จวีลักษ์ณ์ บุญยกาญจน 2525 : 70-71, ปรียา หิรัญประดิษฐ์ 2527: 223-226, มณีรัตน์ สุขโชติรัตน์ : 2538)

2. ฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายในการอ่านไปข้างหน้าอย่างว่องไวและครอบคลุมได้หลายช่วงตัวอักษร (ไพฑูรย์ ธรรมแสง : 2529, จัตรา บุณนาคและคณะ : 2529)

3. โดยการกำหนดเวลาในการอ่านไว้อย่างแน่นอน (นพดล จันทร์เพ็ญ 2531: 76-77)

4. โดยการกำหนดความตั้งใจให้มีสมาธิในการอ่าน และมีความพร้อมที่จะอ่าน เมื่ออ่านจบตอนให้หยุดสรุปสิ่งที่อ่านมาแล้วก่อน แล้วจึงอ่านต่อ (ปรียา หิรัญประดิษฐ์ 2527: 223-226 กมล วิรัตสรศาสตร์ 2529 : 223)

ความตั้งใจเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้เกิดการเลือกสรรของตอบสนองสิ่งเร้าบางอย่างทั้งๆ ที่ในขณะนั้นมีสิ่งเร้าหลายอย่างอยู่รอบตัว (อบรม สันภิบาล : 2521) เช่นในขณะที่เราตั้งใจอ่านหนังสืออยู่เราจะไม่รู้ว่่าเพื่อนกลุ่มหนึ่งที่นั่งอยู่ใกล้ๆ เราเขาคุยเรื่องอะไรกันได้ยินแต่เสียงพูดของเขาเท่านั้น ถ้าอยากรู้เรื่องต้องหยุดอ่านหนังสือและตั้งใจฟัง จะเห็นว่าการรับรู้สิ่งใดก็ตาม ถ้าหากเรามีความตั้งใจที่จะรับรู้เรามักจะได้เห็นหรือได้ยินสิ่งนั้นก่อน บางครั้งสิ่งเร้าเองก็มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของเรา (สุชา จันทน์เอม : 2530)

การสร้างความตั้งใจทำได้โดยการกำหนดคุณสมบัติของสิ่งเร้าที่ดึงดูดความตั้งใจของคนเช่น การกำหนดขนาดของสิ่งเร้า การกำหนดความเข้มหรือความหนักเบาของสิ่งเร้า การกำหนดท่าช้า การกำหนดการเคลื่อนที่หรือการเปลี่ยนระดับ การกำหนดการตัดกัน และการกำหนดสี เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งเร้าภายนอก แต่ในบางครั้งอาจเกิดสิ่งเร้าภายในของความตั้งใจได้ในลักษณะของความต้องการ และความคาดหวังที่จะรับรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดอาจเป็นความสนใจชั่วคราวหรือความสนใจที่เป็นนิสัย (สุชา จันทน์เอม : 2530)

จากการกำหนดความตั้งใจที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อันอาจจะแก้ปัญหาการอ่านของเด็กได้ส่วนหนึ่ง และจากข้อเสนอแนะของนักการศึกษา และนักการอ่านที่ได้แนะนำวิธีการอ่านที่ถูกต้องไว้ จึงน่าที่จะได้มีการกำหนดความตั้งใจในการอ่านข้อความโดยยึดตามข้อเสนอแนะนี้เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการอ่านอันจะเป็นการเพิ่มความสามารภในการอ่านให้กับผู้อ่าน

การกำหนดความตั้งใจในการอ่าน อาจทำได้โดยการชี้้นำความสนใจของผู้อ่านให้สนใจอยู่กับวัสดุอ่าน ซึ่งการชี้้นำเป็นเทคนิควิธีหนึ่งที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาโดยเป็นเครื่องมือในการช่วยควบคุมประสิทธิภาพของสิ่งเร้า จำกัดขอบเขตของเนื้อหาและนำไปสู่การพิจารณาขั้นพื้นฐานในการจำแนกเนื้อหาสิ่งที่ต้องการทราบ(Salomon : 1979 อ้างถึง นิรนาท สถิตรากร : 2532) นอกจากนี้การชี้นำยังเป็นการให้สิ่งเร้าเพื่อทำให้ออกาสที่จะตอบสนองได้ถูกต้องนั้นมีความน่าจะเป็นเพิ่มขึ้นด้วย (Flemming and Levie 1979 : 112-113 อ้างถึง นิรนาท สถิตรากร : 2532)

ซึ่งการกำหนดความตั้งใจนี้สอดคล้องกับ สมศักดิ์ สิมธุระเวชญ (2528) ที่กล่าวถึง การเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่านโดยการใส่เครื่องหมายในข้อความที่อ่าน เพื่อดึงดูดความสนใจ โดยกล่าวว่า

“ ความสามารถในการเข้าใจโครงสร้างประโยค การอ่านทีละคำเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กอ่านได้ช้า และไม่เข้าใจความหมาย ขณะที่เด็กอ่านช้าใช้สายตาจับที่หน่วยย่อยๆ ทุกหน่วยคำ ก่อนเคลื่อนสายตาแต่ละครั้งนั้น เด็กอ่านเร็วจะอ่านรวบคำหรืออ่านเป็นบรรทัดเพื่อหาความหมายก่อนเคลื่อนสายตาแต่ละครั้ง ในการฝึกนั้นควรเริ่มด้วยการฝึกให้อ่านเป็นหน่วยคำ หน่วยโครงสร้างทั้งนี้เพื่อจัดนิสัยการอ่านทีละคำ ดังนั้นการแบ่งประโยคเป็นหน่วยย่อยๆ ตามหลักภาษาศาสตร์แล้วใส่จุดสีคำไว้ตรงกลางหน่วยโครงสร้างนั้น เพื่อให้เด็กทราบว่าเด็กควรจะเพ่งสายตาไปที่จุดนั้นเวลาอ่าน “

นอกจากนี้ อุทัย ภิรมยรัตน์ (2529) ได้กล่าวสนับสนุนคำกล่าวข้างต้นว่า “ เพื่อเป็นการฝึกสายตาและจิตใจให้คุ้นเคยกับวิธีการ อาจใช้ปากกาสีเมจิกหรือดินสอดำทำเครื่องหมายให้เด่นชัดขึ้น เครื่องหมายที่ทำขึ้นนี้จะช่วยให้อ่านง่าย และช่วยฝึกสายตาและสมองให้ทำงานคู่กันไป หลังจากได้อ่านกลุ่มคำที่ทำเครื่องหมายล้อมรอบแล้วจะทำให้อ่านคำเป็นกลุ่มๆ ได้ดีขึ้น” ซึ่งแบบของเครื่องหมายที่จะใช้ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ให้มีความตั้งใจมีสมาธิในการอ่านนั้น Rubinstein and Hersh (1984) ได้กล่าวถึงลักษณะของเทคนิคการชี้นำความสนใจว่ามีหลายลักษณะเช่น การกระพริบ การตีกรอบ การใช้แถบกำกับ การใช้สี ตัวอักษร แสงเงา ขนาด และรูปทรง เป็นต้น

Williges and Williges (1984) กล่าวว่าการใช้แถบกำกับจะช่วยกำหนดลักษณะของข้อความเป็นส่วนๆ ช่วยเน้นข้อความให้น่าสนใจโดยความต่างของสีตัวอักษรและสีพื้น โดยแถบกำกับที่ใช้ควรจะเป็นความสว่างน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 % ของพื้นที่แสดงผลจะทำให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศไทยที่ทำการศึกษเกี่ยวกับตัวอักษรในแถบกำกับคืองานวิจัยของ วัชรระ ช่วยสุข (2532) ได้ศึกษาเทคนิคการชี้นำหลายแบบและสรุปว่าเทคนิคการชี้นำแบบตัวอักษรสีทึบในแถบกำกับ แบบลูกศรเคลื่อนที่ได้ข้อความ และแบบตัวอักษรกระพริบ ส่งผลต่อความเข้าใจในการอ่านข้อความจากจอภาพคอมพิวเตอร์แตกต่างกัน โดยที่เทคนิคการชี้นำแบบตัวอักษรสีทึบในแถบกำกับมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์สูงที่สุด

จากความสำคัญของการอ่าน การเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่านไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มอัตราเร็วในการอ่านหรือความเข้าใจในการอ่าน จากงานวิจัยที่กล่าวข้างต้น และข้อดีของคอมพิวเตอร์ที่นำเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนรวมทั้งการสอนการอ่านด้วยนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำการกำหนดความตั้งใจในการอ่านข้อความที่ใช้แถบกำกับข้อความเป็นตัวชี้นำความสนใจในการอ่านบนจอภาพคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่าน และความเข้าใจ

เนื่องจากภาษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้วิชาต่างๆ ของนักเรียนทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญ เพราะเป็นระดับแห่งการสร้างพื้นฐานความสามารถในการใช้ภาษาและพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะฉะนั้นถ้าหากคุณภาพการศึกษาของระดับประถมศึกษาด้อยลงไป ก็ย่อมหมายถึงการด้อยคุณภาพทางการศึกษาของประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ในอนาคตด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้ให้การศึกษาแก่ประชาชนในระดับนี้ จะต้องเอาใจใส่ในด้านคุณภาพของการเรียนในระดับนี้เป็นพิเศษ (มยุรี เทศแท้ : 2528)

จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่านภาษาไทยในระดับประถมศึกษาตอนปลายไว้ส่วนหนึ่งว่า “เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่าน มีทักษะในการอ่านในใจ และอ่านออกเสียง ได้ถูกต้อง คล่องแคล่วรวดเร็ว สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกจากเรื่องราวที่อ่านได้ จนเป็นนิสัยที่ดีในการอ่านหนังสือ” ซึ่งในระดับประถมศึกษาตอนปลายนั้น เป็นระดับที่อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงของระดับในการเรียน เพราะต้องเลื่อนระดับขึ้นไปเรียนในระดับมัธยมศึกษาซึ่งผู้เรียนจะต้องปรับตัวในการเรียนอย่างมาก จึงควรที่จะได้มีการฝึกทักษะในการอ่าน เพื่อเตรียมความพร้อมในส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะผู้เรียนที่ด้อยความสามารถทางการอ่าน ศิริศักดิ์ ศิรินิเทศศักดิ์ (2535) ได้ทำการศึกษาความสามารถในความเข้าใจในการอ่านของ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับความสามารถด้านความเข้าใจในการอ่านค่อนข้างมาก โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มอ่อนมีข้อบกพร่องมากที่สุด

ฉลาด จันทรมบัติ (2533) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ เจตคติต่อภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ที่สอนโดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็วกับการสอนที่ฝึกตามกิจกรรมในแผนการสอนของกรมวิชาการ ผลการวิจัยสรุปว่า

นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกสมรรถภาพการอ่านเร็ววิชาภาษาไทยแล้วจะส่งผลให้มีความสามารถในการอ่านเร็วขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น และมีเจตคติต่อวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการอ่าน เป็นหัวใจของการปลูกฝังทัศนคติในการอ่านได้เป็นอย่างดี (บันลือ พุทธะวัน 2524 : 139) ซึ่งควรจะได้มีการฝึกให้เกิดเป็นทักษะในตัวผู้เรียนทุกคน

ซึ่งจากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านในความเข้าใจในการอ่านให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางการอ่านต่ำ โดยการกำหนดความตั้งใจในการอ่านในลักษณะของตัวชี้นำ ความสนใจในแบบของแถบกำกับข้อความในการอ่านมาเป็นเครื่องมือในการเน้นข้อความในการอ่าน ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อว่าการชี้นำลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุผลที่ว่าการชี้นำลักษณะนี้จะช่วยกำหนดช่วงสายตาในการอ่าน และเน้นข้อความในการอ่านเป็นหน่วยความคิดหรือเป็นประโยคได้ อีกทั้งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบบทเรียนให้มีการควบคุมเวลาในการอ่านที่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่านดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น วิธีการนำเสนอข้อความในการอ่านลักษณะนี้จึงน่าจะช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่านให้แก่ผู้เรียนที่ด้อยความสามารถในการอ่าน ซึ่งน่าจะได้มีการทำวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการกำหนดความตั้งใจในการอ่านบนจอภาพคอมพิวเตอร์ด้วยแถบกำกับข้อความ ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทยต่ำ

สมมติฐานในการวิจัย

เมื่อผู้เรียนได้รับการกำหนดความตั้งใจในการอ่านด้วยแถบกำกับข้อความบนจอภาพคอมพิวเตอร์แล้ว ผู้เรียนจะมีความเข้าใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยทำการควบคุมตัวแปรซึ่งอาจเป็นตัวแปรแทรกซ้อนในการวิจัย เช่น ขนาดของจอภาพแสดงผล ขนาดตัวอักษร แบบตัวอักษร ปริมาณตัวอักษรที่จะปรากฏบนจอภาพ ฯลฯ โดยนำตัวแปรเหล่านี้เข้ามาเป็นตัวแปรร่วมในการศึกษา โดยจัดให้มีอยู่ในเครื่องมือวิจัยเหมือนกัน ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้เรียนที่มีความสามารถทางการอ่านต่ำ ซึ่งได้มาจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบความสามารถทางภาษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะเป็นผู้เรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเปอร์เซนไทล์ที่ 33 ลงมา
3. การทดลองครั้งนี้มุ่งผลการทดลองในกลุ่มผู้ที่มีความสามารถทางการอ่านต่ำเป็นสำคัญ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. แถบกำกับข้อความ หมายถึง การใช้แถบสีในการเน้นข้อความในการอ่านเป็นกลุ่มคำที่เป็นหน่วยความคิด
2. การกำหนดความตั้งใจในการอ่าน หมายถึง การนำเสนอข้อความในการอ่านโดยใช้แถบกำกับข้อความเป็นตัวกำหนดเน้นกลุ่มคำที่เป็นหน่วยความคิดให้ผู้อ่านเกิดความตั้งใจในการอ่าน
3. ผู้เรียนที่มีความสามารถทางการอ่านต่ำ หมายถึง ผู้เรียนที่มีระดับความสามารถเมื่อดูจากคะแนนการทำแบบทดสอบความสามารถทางภาษา ซึ่งได้ระดับคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ที่ 33 ลงมา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบแนวทางในการนำเสนอข้อความในการอ่าน ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่าน
2. เป็นการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีความสามารถทางการอ่านต่ำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอข้อความการอ่าน ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนต่อไป